

SANA (HN)-02

West Bengal State University
B.A./B.Sc./B.Com (Honours, Major, General) Examinations, 2015

PART - I

SANSKRIT — HONOURS

Paper - II

Duration : 4 Hours]

[Full Marks : 100

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.
The figures in the margin indicate full marks.

UNIT - I

(Marks : 20)

1. a) What is Prastāvanā ? What is its other name ? What are its different types ? Describe after Visvanātha any two of its varieties with definition and correct illustration from your text. $2 + 1 + 1 + 6 = 10$
- OR
- b) What are the utilities of Arthopakṣepakas in a drama ? What are its different types ? Define and illustrate any two of them. $2 + 2 + 6 = 10$
2. Write explanatory notes on any two of the following : $2 \times 5 = 10$
अभिनयः, भारतीवृत्तिः, बीजम्, मुखसन्धिः ।

UNIT - II

(Marks : 30)

3. a) Justify the appropriateness of the statement :
उपमा कालिदासस्य । 10
- OR
- b) What are the characteristics of Vidūsaka in Sanskrit drama ? Analyse the role played by Vidūsaka in the Abhijñānāsakuntala. 10
- OR
- c) Explain the dramatic significance of the curse of Durvāsas in the drama Abhijñānāsakuntala. 10

SUB-B.A.(HN)-SANA-2066

[Turn over

4. Translate into English or Bengali any *one* of the following verses : 1 × 5 = 5

a) नीवाराः शुकगर्भकोटरमुखभ्रष्टास्तरूणामधः
प्रस्निग्धाः क्वचिदिङ्गुदीफलभिदः सूच्यन्त एवोपलाः ।
विश्वासोपगमादभिन्नगतयः शब्दं सहन्ते मृगा-
स्तोयाधारपथाश्च वल्कलशिखानिष्यन्दरेखाङ्किताः ॥

b) त्वमर्हतां प्राग्रसरः स्मृतोऽसि नः
शकुन्तला मूर्तिमती च सत्क्रिया ।
समानयंस्तुल्यगुणं बधूवरं
चिरस्य वाच्यं न गतः प्रजापतिः ॥

5. Explain in Sanskrit with reference to the context any *one* of the following verses : 1 × 8 = 8

a) न खलु न खलु वाणः सन्निपात्योऽयमस्मिन्
मृदुनि मृगशरीरे तुलराशाविवाग्रिः ।
क्व वत हरिणकानां जीवितञ्चातिलोलं
क्व च निशितनिपाता वज्रसाराः शरास्ते ॥

b) पातुं न प्रथमं व्यवस्यति जलं युष्मास्वपीतेषु या
नादत्ते प्रियमण्डनापि भवतां स्नेहेन या पल्लवम् ।
आद्ये वः कुसुमप्रसूतिसमये यस्या भवत्युत्सवः
सेयं याति शकुन्तला पतिगृहं सर्वैरमुज्ञायताम् ॥

6. Name and expound the Samāsa in शुकगर्भकोटरमुखभ्रष्टाः in 4(a) or कुसुमप्रसूतिसमये in 5(b). 2

7. Render into Sanskrit in Devanāgarī script any *one* of the following : 1 × 5 = 5

a) पुरा किल तस्स राएसिणो उग्रे तबसि वट्टमाणस्स किम्पि जादन्सङ्केहिं देवेहिं मेणआ णाम
अच्छरा पेसिदा णिअम-विगघकारिणी ।

b) उगल्लिअ-दब्ध-कवला मिआ परिञ्चत्त-णञ्चणा मोरा ।
ओसरिअ-पण्डुपत्ता मुअन्ति अस्सु विअ लदाओ ॥

UNIT - III
(Marks : 20)

8. a) Explain the appropriateness of the title of the drama Svapnavāsavadatta with special reference to the incidents of the drama. 10

OR

- b) Discuss the importance of the role played by Yaugandharāyana in the development of the drama Svapnavāsavadatta. 10
9. Translate into English or Bengali any one of the following verses : 1 × 5 = 5

a) कस्यार्थः कलशेन को मृगयते वासो यथानिश्चितं
दीक्षां पारितवान् किमिच्छति पुनर्देयं गुरोर्यद् भवेत् ।

आत्मानुग्रहमिच्छतीह नृपजा धर्माभिरामप्रिया
यद् यस्यास्ति समीप्सितं वदतु तत् कस्याद्य किं दीयताम् ॥

b) कामेनोज्जयिनीं गते मयि तदा कामप्यवस्थां गते
दृष्ट्वा स्वैरमवन्तिराजतनयां पञ्चेषवः पातिताः ।

तैरद्यापि सशल्यमेव हृदयं भूयश्च विद्धा वयं
पञ्चेषुर्मदनो यदा कथमयं षष्ठः शरः पातितः ॥

10. Amplify in Sanskrit any one of the following : 1 × 5 = 5

a) प्रद्वेषो बहुमानो वा सङ्कल्पादुपजायते ।

b) न हि सिद्धवाक्यान्युत्क्रम्य गच्छति विधिः सुपरिचितानि ।

UNIT - IV

(Marks : 30)

11. a) Describe the character of Rāma as reflected in the drama Uttararāmacarita. 12

OR

- b) Show the dramatic significance of the episode of the exhibition of the pictures in the first act of the drama Uttararāmacarita. 12

OR

- c) Narrate the dramatic significance of the encounter of Kausalyā and Janaka incorporated in the fourth act of the Uttararāmacarita. 12

[Turn over

12. Translate into English or Bengali any *two* of the following verses : 2 × 5 = 10

- a) विश्वंभरा भगवती भवतीमसूत
राजा प्रजापतिसमो जनकः पिता ते ।
तेषां बधूस्त्वमसि नन्दिनि ! पार्थिवानां
येषां कुलेषु सविता च गुरुर्वयं च ॥
- b) म्लानस्य जीवकुसुमस्य विकासनानि ।
संतर्पणानि सकलेन्द्रियमोहनानि ।
एतानि ते सुवचनानि सरोरुहाक्षि
कर्णामृतानि मनसश्च रसायनानि ॥
- c) हे हस्ते दक्षिण मृतस्य शिशोर्द्विजस्य
जीवातवे विसृज शूद्रमुनौ कृपाणम् ।
रामस्य बाहुरसि निर्भरगर्भखिन्न -
सीताविवासनपटोः करुणा कुतस्ते ॥
- d) अङ्गादङ्गात्सूत इव म्रिजस्नेहजो देहसारः
प्रादुर्भूय स्थित इव बहिश्चेतनाधातुरेकः ।
सान्द्रानन्दक्षुभितहृदयप्रस्रवेणावसिक्तो
गाढाश्लेषः स हि मम हिमच्योतमाशंसतीव ॥

13. Explain in Sanskrit with reference to the context any *one* of the following verses : 1 × 8 = 8

- a) उत्पत्तिपरिपूतायाः किमस्याः पावनान्तरैः ।
तीर्थोदकं च वह्निश्च नान्यतः शुद्धिमर्हति ॥
- b) ब्रजादपि कठोराणि मृदुनि कुसुमादपि
लोकोत्तराणां चेतांसि को नु विज्ञातुमर्हति ॥